LEGEARTIS
ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2406-1085

Број 63 / децембар 2017.

ИНГ-ПРО

25 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

ИЗДВАЈАМО:

Неке недоумице у новом Закону о општем управном поступку

Помагање као облик саучесништва у судској пракси

Пријава потраживања у стечају кроз законодавство и судску праксу

Функција буџетске инспекције

Како донети квалитетан правилник о организацији и систематизацији послова и избећи најчешће грешке

Правни лекови у извршном поступку

ЈАВНЕ НАБАВКЕ • РАДНО ПРАВО • ГРАЂАНСКО ПРАВО • ПРИВРЕДНО ПРАВО • УПРАВНО ПРАВО • КРИВИЧНО ПРАВО

www.propisiupraksi.rs • www.legeartis.rs

ИНГ-ПРО

НОВО ШТАМПАНО ИЗДАЊЕ

САВЕТНИК ЗА ОБРАЧУН, ОПОРЕЗИВАЊЕ И ИСПЛАТУ ЗАРАДА, ПЛАТА И ДРУГИХ ПРИМАЊА

Кроз јединствен и оригиналан концепт, на више од 500 страна А4 формата, Саветник читаоцима разјашњава најважније институте из области зарада, плата и других примања, а поред тумачења прописа, садржи и многобројне примере обрачуна.

Намењен је правним и рачуноводственим службама у привредним друштвима, јавном сектору и образовним институцијама, предузетницима, рачуноводственим агенцијама, удружењима послодаваца, синдикатима, привредним коморама, адвокатима итд.

У првом делу Саветника обрађена је исплата зарада и других примања у привредним делатностима, а у другом делу су дате карактеристике и специфичности исплата плата и других примања која остварују државни службеници, намештеници и запослени у јавним службама, односно запослени чије се плате финансирају из средстава буџета Републике Србије, буџета аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, као и из средстава обавезног социјалног осигурања.

Уз књигу је приложено и прво измењено и допуњено издање на CD-у, које је усклађено са прописима донетим закључно са августом 2017. године.

АУТОР
мр Жељко Албанезе

За наручивање, као и за све детаљне информације, можете нам се обратити путем телефона: **011/2836-820, 2836-821, 2836-822** или путем мејла: **office@ingpro.rs**

ЦЕНА:
5.000,00 динара (+ 10% ПДВ-а).

Тираж је ограничен.

LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

www.legeartis.rs

ISSN 2406-1085
Година VI, број 63, ДЕЦЕМБАР 2017.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:
Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:
Ана Фулетин

Сарадници:
Алжбета Марко
Владимир Саичић
Дејан Обренић
Драган У. Калаба
Милан Рањеловић
Милош Јовић
Саша Кулић
Синиша Недељковић
Слободанка Келечевић

Технички уредник:
Милена Станковић

Лектура:
Милица Радованчев

Графичка припрема:
Мирослав Арамбашић

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.] . - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

У децембарском броју часописа у области радног права дајемо детаљно упутство о томе како да се донесе квалитетан правилник о организацији и систематизацији послова и избегну најчешће грешке. Поред тога, скрећемо пажњу и на примере из судске праксе који се односе на Закон о спречавању злостављања на раду, као и на службена мишљења Министарства за рад.

Прошло је неколико месеци од почетка примене новог Закона о општем управном поступку, па се у овом броју, кроз рубрику Управно право, бавимо недоумицама које су се појавиле у пракси у вези са тим.

У рубрици Привредно право бавимо се стечајем, односно пријавом потраживања кроз законодавство и судску праксу, а уз то пружамо и свеобухватан преглед облика одговорности предузетника, чланова и заступника привредних друштава, према Закону о привредним друштвима.

У рубрици Јавне набавке и буџети аутори су се бавили преговарањем у поступку јавне набавке, затим статусом сопствених прихода буџетских корисника у Закону о буџетском систему, као и функцијом буџетске инспекције.

Помагање као облик саучесништва у судској пракси размотрено је у оквиру рубрике Кривично право. Све је употпуњено и сталним рубрикама Портал читалаца, Регистар прописа донетих између два броја и Календар правних аката.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:

- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

Календар важењ ра них аката

У овој рубрици доносимо преглед про иса који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), одно о који одложено ступају на снагу и/ или се одложено примењују у целос

пасоша, дипломатског пасоша и

к о измени Правилника о обрасц , бр. 9/16 од 5. 2. 2016. године, а ступио ца, објављен у „Сл. гласни – **примењује се од 13. маја 2016. године**
године

● Закон о изменама и допунама Закона о пом рској пловидби, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 18/15 од 13. 2. 2015. године, а ступио је на снагу 21. 2. 2015. године

– одредбе члана 16. ст. 6 и члана 20. овог закона примењиваће се од 1. јуна 2016. године

● Правилник о измени и допуни Правилника о реглоскопима објављен у „Сл. гла нику РС", бр. 49/15 од 5. 6. 2015. године, а ступио је на снагу 13. 6 2015. године

– одредба члана 2. овог правилника важи до 1. јуна 2016. године

● Закон о енергетици објављен у „Сл. гласнику РС , бр. 145/14 од 29. 12. 2014. године, а ступио је на снагу 30. 12. 2014. године

– одредбе члана 98. ст. 1. тач 1) до 3) члана 99. и члана 225. ст. 1. тач. 1) до 3) и члана 225. ст. 4. овог закона се примењују од 1. јуна 2016. године

● Закон о по врђивању Европске оквирне конвенције о прекограничној сарадњи између територијалних заједница или власти, објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори", бр. 2/16 од 8. 2. 2016. године

– Конвенција ступа на снагу 16. јуна 2016. године

● Закон о потврђивању Амандмана на Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни

КАЛЕНДАРИ...

- ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА
- ДОГАЂАЈА

Недостојност з аслеђивање

У склопу сасвим новог формата ека карактеристичне пратити у нашем часопису дон ом приликом односе на случајеве из судске праксе, а к недостојност за наслеђивање

остојност за наслеђ ик РС", бр. 46/95, 101/03 – Одлука УС РС и 6/15)

лан 4.

Не може наследити на основу закона штања нити стећи какву корист из завештања (недостојан је):
1) онај ко је умишљајно усмртио оставио о покушао;
2) онај ко је принудом, претњом или прев о о тавиоца да сачини или опозове завештање или неку његову одредбу, или га је у чио
3) онај ко је у намери спречавања оставочев воље уништио или сакрио његово завештање, или га је фалсификовао;
4) онај ко се теже огрешио о законску обавезу из оставиоца, или му је ускратио нужну помоћ;

Суд на недостојност пази по службеној дужности

О недостојности за наслеђивање суд води рачуна по службеној дужности, али је терет чињеничне тврдње и доказа да ова недостојност постоји, на страници која то тврди.

Из образложења:

„Разлози ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је ванбрачни син пок. А. М. Свог оца је упознао када је имао 10 година. До 1992. године имао је ретке контакте са оцем а од тог дине ни ако. Брига о оцу са његове стране није изостала његовом кривицом. Није се теже огрешио о обавезе издржавања, нити му је у кратио нужну помоћ. Нису постојали ни други разлози који би указивали на недостојност за наслеђивање оца. Тужилац није умишљајно усмртио свога оца, нити је то покушао. Између њих је било само свађе. Није се теже огрешио о законске обавезе издржавања према њему. Преко

оца је примао е мајке, а пок. А. М. издржавање није ребно. Не може се говорити ни о ускр помоћи оставиоцу, јер то не произилази ведених доказа.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови правилно закључују да нема основа за примену члана 4. Закона о наслеђивању који регулише појам недостојности за наслеђивање. Према ставу 1. тач. 1) овог члана, не може се наследити на основу закона или завештања нити стећи какву корист из завештања (недостојан је), он ј ко је умишљајно усмртио оста иоца, или је то покушао. Према тачки 4. овог члана, недостојан је онај ко се теже огрешио о законску обавезу издржавања, или ускратио нужну помоћ. Према ставу 2. овог члана суд на недостојност пази по лужбеној дужности ти У онкретном случају, истакнути разлози за недостојност тужиоца да наследи свог оца, сада пок. А. М., нису испуњени. У току поступка у прилог ових својих тврдњи тужила није пружила одговарајуће доказе. Зато је суд о постојању (непостојању) тих

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

Негат е референце у едње измене и допун набавки

15. године донеле су собо о јавним набавкама из августа негативним референцама о ко ко измена када је реч о мо говорити у овом тексту

Милош Јовић
саветник у Управи за јавне набавк
budzeti@legeartis.rs

Кад су у питању јавне набавке, појам ференце има двоструки појавни У случају кад одређује додатне у ње у поступку јавне набавке ти од пословног капацитета у реализац та набавке, односно је у претходном испоручивао добра извршавао услуге или дио радове који су предмет конкретне јавбавке. Тада је реч о **пословним референца** које би се условно речено могле назвати **позитивним референцама**. И док је у том случају реч о референцама које понуђача квалификују за добијање уговора о јавној набавци, негативне референце у оне које га могу дискваликовати из „трке" за добијање уговора

Институт **негативне референце** установљен је ради обезбеђивања поузданијег и солиднијег уговорног партнера наручиоца, а што је претпо тавка целисходнијег и рационалнијег трошења јавних средстава. На тај начин, санкционишу се понуђачи који не извршавају своје обавезе у поступку јавне набавке или уговорне обавезе или их не извршавају на уговорен начин и под уговореним условима. С друге стране будући да санкција никада није сама себи сврха управо би свест о могућности да се нађе „на црној листи" код одређеног наручиоца, требало да понуђача додатно мотивише на озбиљнији, професионалнији и пословнији приступ извршавању сопстве-

давним набавкама из 2008 године Сходно да важећим прописима, наручиоци су имали ућност да одбију понуду уколико поседују каз који потврђује да понуђач није испуњавао оје обавезе по раније закљученим уговорима давним набавкама који су се односили на исти предмет набавке, за период од претходних пет година за радове, односно три године за добра и услуге.

Закон о јавним набавкама из 2012. године (Сл. гласник РС", бр. 124/12) значајно је проширио обухват негативних референци установивши их као обавезу за наручиоце, проширујући њихово дејство и на сам поступак јавне набавке (не само на уговоре), те установивши својеврсну „црну листу" понуђача – списак негативних референци

следње измене и допуне Закона о јавним набавкама из августа 2015. године („Сл. гласник РС", бр. 68/15) донеле су собом **неколико измена** када је реч о негативним референцама

- не ференца као могућност, не и обавеза з ;
- неве других, таксативно законом ненаведе негативне референце за одређено т ој документацији
- прецизир дног периода који је обухваћен нега ференцом;
- укидање списк их референци.

Можда и **најзначајнија измена** јесте та да наручилац сада више није у обавези већ има могућност да примени негативну референцу према понуђачу. Како су ове законске измене биле још један корак ближе директивама Европске уније из области јавних набавки, и у овом

(6) Трошкови продатих производа износе 1.250.000,00 динара.Укалкулисана разлика у цени је 25% на цену коштања, што износи 312.500,00 динара (1.250.000,00 × 25%). Обрачунати ПДВ по општој стопи изн си 312.500 00 динара од чега на цену коштања 240 000,00 250.000 00 (1 250 000,00 × 20%) и ПДВ на разлику у цени 62.500,00 (312.500,00 × 20%).

(7) Купцу су фактурисани спортски дресови са обрачунатим ПДВ-ом у износу од 1.875.000 00 дин.

(8) Купац је извршио плаћање фактуре у целости у износу од 1 875 000,00 динара.

(9) Треба извршити затварање свих конта класе 9 – Обрачун трошкова и учинака.

(10) Треба саставити Извештај о стању залиха производње на крају обрачунског периода.

(11) Треба прокњижити свођење почетног стања залиха производње на коначно стање залиха производње на крају обрачунског периода на бази података из Извештаја о стању залиха производње на крају обрачунског периода.

Напо тих производа од 1 250.000,00 динара израчунати су на бази цене (682 комада × 1.832, инара по комаду), док је продајна цена спортских дресова од 0.000,00 динара по комаду изр ата у износу од 2.500,00 динара (750 × 2.500,00).

Књижење:

Р. бр.	Конто			Износ	
	дугује	потражује		дугује	потражује
1	2	3		5	6
			спортски дресови	200.000,00	
			алиха материјала		200.000,00
1.	910		Сировине и мат ријала сиортски дресови		
		9000	Рачун за преузи спортски дресови	500 000,00	
			спортски дресови	120.000 00	
За отварање почетног стања 1. 1. 2016. за з			*е залиха недовршене*		
1а	9500		Материјали за		500 000,00
	9600		Готови про имање залиха готових		120.000,00
		9001	Рачун за *недовршене производње и осталих производа 1. 1. 2016. године на*		
			ровине и мат р јал п ртски др ви	1 0 0,00	
		9010	Рачун за ре зимање набавке материјала и робе		1.000.000 00
а примљен материјал у магацин у вези са производњом сиортских дресова					
За	9500		Материјал за израду – спортски дресови	680.000,00	
		9100	Сировине и материјал – спортски дресови		680.000,00
			улагање материјала у производњу у току године		

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

У овом броју...

ПРИВРЕДНО ПРАВО

4 Пријава потраживања у стечају кроз законодавство и судску праксу

14 Одговорност предузетника, чланова и заступника привредних друштава према Закону о привредним друштвима

19 Спровођење поступка принудне ликвидације од стране Агенције за привредне регистре по службеној дужности

РАДНО ПРАВО

22 Како донети квалитетан правилник о организацији и систематизацији послова и избећи најчешће грешке

28 Непосредна брига о детету и редовно школовање као услови за остваривање права на дечји додатак

30 Закон о спречавању злостављања на раду кроз судску праксу

36 Одабрана мишљења Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

УПРАВНО ПРАВО

40 Неке недоумице у новом Закону о општем управном поступку

ГРАЂАНСКО ПРАВО

44 Правни лекови у извршном поступку

КРИВИЧНО ПРАВО

51 Помагање као облик саучесништва у судској пракси

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

61 Преговарање у поступку јавне набавке

68 Функција буџетске инспекције

74 Сопствени приходи буџетских корисника

РУБРИКЕ

80 Календар важења правних аката

82 Преглед прописа донетих између два броја

85 Портал читалаца

Пријава потраживања у стечају кроз законодавство и судску праксу

Ослањајући се на законодавни оквир и бројне примере из судске праксе, аутор овом приликом анализира пријаву потраживања у стечају.

Синиша Недељковић,
председник Привредног суда у Пожаревцу

I ПОЈАМ И ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Законом о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009 и 83/2014) уређују се услови и начин покретања и спровођења стечаја над правним лицима. Стечај се спроводи банкротством, а подразумева намирење поверилаца продајом целокупне имовине стечајног дужника, односно стечајног дужника као правног лица, као и реорганизацијом, под којом се подразумева намирење поверилаца према усвојеном плану реорганизације.

Циљ стечаја је најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности имовине стечајног дужника, односно самог стечајног дужника. Стечај омогућава колективно и сразмерно намирење стечајних поверилаца, уз остваривање највеће могуће вредности имовине стечајног дужника и највећег могућег степена намирења поверилаца, са што мање трошкова и у што краћем временском периоду.

II ПОВЕРИОЦИ И ДРУГИ УЧЕСНИЦИ У ПОСТУПКУ

Стечајни поверилац је лице које на дан покретања поступка стечаја над стечајним дужником има необезбеђено потраживање према стечајном дужнику. Стечајни поверилац је необезбеђени поверилац.

Разлучни повериоци су повериоци који имају заложно право, законско право задржавања или право намирења на стварима и правима о којима се воде јавне књиге или регистри и имају право на првенствено намирење из средстава остварених продајом имовине. Разлучни повериоци нису стечајни повериоци, али то својство стичу када је износ њиховог потраживања већи од износа новчаних средстава остварених продајом имовине или дела имовине на којој су стекли разлучно право. Разлучни повериоци су обезбеђени повериоци.

Излучни поверилац је лице које, на основу свог стварног или личног права, има право да тражи да се одређена ствар издвоји из стечајне масе, како га и Закон о стечају у својој одредби члана 50. дефинише. Закон даље наводи да излучни поверилац није стечајни поверилац и да ствар коју наведено лице има право да тражи не улази у стечајну масу. Излучни поверилац је лице које је носилац стварних или личних права на стварима које се налазе код стечајног дужника, те наведене ствари и не могу ући у стечајну масу стечајног дужника. На излучне повериоце се не примењују правила стечајног поступка јер се они не намирују колективно из стечајне масе.

Излучни поверилац је обезбеђени поверилац јер своје право не мора да пријави у поступку стечаја у роковима одређеним решењем о отварању поступка стечаја, односно

3) тужилац, као стечајни или разлучни поверилац, закључком стечајног судије упућен на наставак прекинутог парничног поступка ради утврђивања оспореног потраживања;
4) тужилац, као стечајни или разлучни поверилац, предложио наставак прекинутог поступка у року од осам дана од дана пријема закључка стечајног судије из тачке 3) овог члана.

Уколико нису испуњени напред наведени услови, парнични суд решењем одбацује предлог за наставак прекинутог поступка, а уколико су набројани услови испуњени, парнични суд одређује наставак поступка.

Одредбом члана 92. Закона о стечају прописано је да ће, уколико у предлогу за наставак поступка тужилац не преиначи тужбу постављањем утврђујућег уместо обавезујућег тужбеног захтева, надлежни суд наставити поступак и одбацити тужбу као недозвољену. Међутим, судска пракса привредних судова заузела је став да се утврђујући тужбени захтев може поставити и касније, након наставка поступка од стране парничног суда, а по предлогу стечајног повериоца.

Из судске праксе:

Стечајни поверилац, у својству тужиоца, може да изврши преиначење тужбе постављањем утврђујућег уместо обавезујућег тужбеног захтева и касније, а не само приликом подношења предлога за наставак поступка који је у прекиду због последица отварања поступка стечаја.

Из образложења:

Одредбом члана 92. Закона о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011, 71/2012 и 83/2014) прописано је да ће, уколико у предлогу за наставак поступка тужилац не преиначи тужбу постављањем утврђујућег уместо обавезујућег тужбеног захтева, надлежни суд наставити поступак и одбацити тужбу као недозвољену.

Разматрајући поднету жалбу од стране тужене, Привредни апелациони суд, као суд другог степена, наводи да су без утицаја на другачије одлучивање и на правилност побијане пресуде наводи тужене изнети у жалби – да је извршена повреда одредбе члана 92. Закона о стечају, односно да је поступано по недозвољеној тужби, с обзиром на то да тужилац није извршио преиначење тужбе, уз предлог за наставак поступка из прекида, у смислу поменуте одредбе члана 92. Закона о стечају, имајући у виду да из важеће судске праксе произлази да се преиначење тужбе из обавезујућег у утврђујући захтев може извршити и у неком каснијем моменту, а не само приликом стављања предлога за наставак поступка.

(Пресуда Привредног суда у Пожаревцу, П. 1236/15 од 31. 3. 2017, потврђена Пресудом Привредног апелационог суда у Београду, Пж. 3544/17 од 30. 6. 2017)

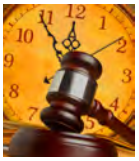
Правно дејство правноснажне одлуке о оспореном потраживању проширено је Законом о стечају на све повериоце стечајног дужника, а не само на стечајног дужника и то је одступање од правила да пресуда делује само међу странкама.

VII ЗАКЉУЧАК

Пријава потраживања представља најважнију процесну радњу стечајних поверилаца јер на основу поднете пријаве потраживања стечајни повериоци стичу својство странке у стечајном поступку. Подношењем пријаве потраживања покреће се поступак утврђивања и намирења стечајних поверилаца. Стога овој процесној радњи мора да се посвети посебна пажња, како од стране стечајних поверилаца тако и од стране стечајног управника који на основу поднетих и испитаних пријава сачињава коначну листу утврђених и оспорених потраживања, а затим и намирује стечајне повериоце током главне деобе. Стечајни управник има посебну улогу током испитивања пријава потраживања, што је процес коме мора приступити са посебном пажњом и значајем. Ово посебно из разлога што погрешно оспоравање пријављених потраживања доводи до непотребних трошкова вођења парнице, који падају на терет трошкова стечајног поступка и умањују стечајну масу стечајног дужника, а с друге стране неосновано признавање пријављених потраживања такође доводи до оштећења стечајних поверилаца.

Одговорност предузетника, чланова и заступника привредних друштава према Закону о привредним друштвима

Закон о привредним друштвима предвиђа различите облике одговорности, како чланова привредних друштава и предузетника тако и заступника привредних друштава.

Владимир Саичић,
дипл. правник, с вишегодишњим искуством у области привредног права

Одговорност предузетника

Најпре треба нагласити да предузетник за све обавезе настале у вези са обављањем своје делатности одговара целокупном својом имовином и у ту имовину улази и имовина коју стиче у вези са обављањем делатности, као и да одговорност за обавезе не престаје брисањем предузетника из регистра. Што се правног субјективитета предузетника тиче, носилац правног субјективитета је предузетник, а не његова радња. Предузетник је увек означен именом и презименом, а име и презиме су обавезан део пословног имена под којим се исти региструје. Након брисања из регистра одговорност предузетника не престаје јер је носилац правног субјективитета физичко лице чији правни субјективитет није престао брисањем из регистра. Дакле, физичко лице које је имало статус привредног субјекта и било уписано у регистар предузетника, остаје одговорно за обавезе које су настале у вези са обављањем предузетничке делатности. Међутим, уколико поверилац утужује физичко лице које је имало статус предузетника након његовог брисања из регистра, тужбу не треба да поднесе привредном већ основном или вишем суду, јер тужени у поступку у тренутку подношења тужбе нема својство привредног субјекта. Другачија је ситуација уколико је у тренутку подношења тужбе физичко лице било уписано у регистар предузетника, а у току поступка буде брисано из истог. По правном схватању Грађанског одељења Врховног касационог суда, које је усвојено на седници од 23. 3. 2012. године, својство предузетника је на дан подношења тужбе релевантно за одређивање стварне надлежности привредног суда. По овом правном схватању, уколико у току трајања поступка дође до брисања утуженог предузетника из регистра, привредни суд задржава надлежност јер ова околност не мења суштински критеријуме на којима је стварна надлежност заснована.

Одговорност ортака у ортачком друштву

Ортаци у ортачком друштву неограничено солидарно су одговорни целокупном

непажњу. Ово друго решење је свакако правичније. У Закону о привредним друштвима је за одговорност приликом припреме и спровођења одлуке о статусној промени, за чланове надзорног одбора и директоре прописана намера или груба непажња као стандард. Нема разлога да се приликом статусне промене за стандард одговорности узме намера и груба непажња, а приликом осталих послова обична непажња. Такође, овом решењу су упућиване критике јер је наводно неправично према члановима надзорног одбора и неизвршним директорима, који најчешће доносе одлуке на темељу „презентованих" чињеница, те по критичарима овог решења неправично сносе одговорност за одлуке које су донели на основу података који су им саопштени, а чију исправност у пракси нису стигли да провере. Међутим, потоње критике нису основане зато што је дужност неизвршних директора и чланова надзорних одбора да се детаљно упознају и провере податке на основу којих доносе одлуке. У пракси се ангажман ових лица често своди на учешће на неколико седница годишње. Дакле, у овом другом случају целисходније је мењати праксу него законску одредбу. Није неправично решење то што чланови надзорног одбора и неизвршни директори сносе одговорност за одлуке чију нецелисходност нису проверили, већ је неправично и нецелисходно постојање надзорног одбора и неизвршних директора који не проверавају сврсисходност и исправност одлука које потписују.

Законом о привредним друштвима (чл. 61–67) прописане су посебне дужности према друштву следећих лица: 1) ортака и комплементара; 2) чланова друштва са ограниченом одговорношћу који поседују значајно учешће у основном капиталу друштва или чланова друштва са ограниченом одговорношћу који су контролни чланови друштва; 3) акционара који поседују значајно учешће у основном капиталу друштва или акционара који су контролни акционари друштва; 4) директора, чланова надзорног одбора, заступника и прокуриста; 5) ликвидационог управника. Ове посебне дужности су: дужност пажње, дужност пријављивања послова и радњи у којима постоји лични интерес, дужност избегавања сукоба интереса, дужност чувања пословне тајне и дужност поштовања забране конкуренције. За повреде ових дужности против њиховог починиоца тужбу могу поднети како друштво тако и један или више чланова друштва. Уколико члан друштва подноси тужбу за накнаду штете коју му лице које је повредило посебне дужности нанесе, таква тужба је индивидуална. Међутим, поред индивидуалне, постоји и деривативна тужба, коју подносе један или више чланова у своје име а за рачун друштва, под условом да поседују најмање 5% акција односно удела, као и под условом да су се писмено обратили друштву са захтевом да друштво поднесе тужбу, а тај захтев је одбијен или на њега у року од 30 дана није одговорено.

Што се осталих лица тиче, Законом о привредним друштвима прописана је одговорност ликвидационог управника за штету коју у вршењу својих дужности причини друштву или члановима друштва. Такође, прописана је одговорност чланова друштва након ликвидације, и то ортака и комплементара – неограничено и након окончања ликвидације, а командитора, чланова друштва са ограниченом одговорношћу и акционара акционарског друштва – до висине примљеног износа из ликвидационог остатка. Секретар друштва је одговоран у складу са статутом или одлуком о именовању, што значи да је на органима друштва да одреде одговорност секретара друштва. Одговорност пуномоћника за гласање постоји према властодавцу уколико пуномоћник гласа супротно упутствима властодавца, под условом да му је властодавац (лице са правом гласа) издао упутства. Уколико таквих упутстава нема, пуномоћник гласа по свом нахођењу, а у најбољем интересу властодавца.

Из свега наведеног произлази да одговорност предузетника, чланова и управљача привредних друштава није мала, барем када су законске одредбе у питању. Оно што је потребно јесте адекватна примена ових законских одредби, што би довело до значајног појачавања свести о одговорности приликом пословања.

Спровођење поступка принудне ликвидације од стране Агенције за привредне регистре по службеној дужности

Агенција за привредне регистре је 20. октобра 2017. године почела са спровођењем поступка принудне ликвидације над привредним друштвима у којима су се стекли услови прописани чланом 546. и 547. Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС", бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон и 5/2015).

Тренутно се у бази података Регистра привредних субјеката налази између 1.500 и 1.600 привредних друштава која испуњавају законске услове за покретање поступка принудне ликвидације, а од 20. октобра, како се наводи, око 800 привредних друштава стављено је у статус принудне ликвидације.

Циљ примене овог института је ажурно стање у Регистру и привреди земље, као и да се сви они који не послују у складу са Законом изместе из правног промета и да постоји законито пословање у привреди.

Међу разлозима за улазак привредног друштва у статус принудне ликвидације јесу непостојање регистрованог законског заступника друштва, ништавост оснивачког акта или ништавост регистрације утврђена правноснажном одлуком суда и неусклађеност привредног друштва са одредбама Закона о привредним друштвима.

Информациони систем АПР-а на дневном нивоу генерише податке о привредним друштвима која, по неком од Законом прописаних основа, могу ући у статус принудне ликвидације. Од 1500 до 1600 таквих привредних друштава, до сада је око 800 стављено у статус принудне ликвидације, а у највећем броју случајева реч је о привредним друштвима која фактички не постоје и не послују.

Уколико привредна друштва која се налазе у статусу „у принудној ликвидацији" не отклоне недостатке због којих су у наведеном статусу, следи њихово брисање из Регистра по истеку периода од годину дана од покретања поступка принудне ликвидације у АПР-у.

Повериоци ових привредних друштава имају могућност да своја потраживања наплате од чланова друштава у судском поступку.

ОДРЕДБЕ ЗАКОНА О ПРИНУДНОЈ ЛИКВИДАЦИЈИ

Разлози за покретање поступка

Члан 546.

Принудна ликвидација се покреће ако:

1) друштву је правноснажним актом изречена мера забране обављања делатности, односно одузета дозвола, лиценца или одобрење за обављање одређене делатности, а друштво не региструје промену претежне делатности или не отпочне ликвидацију у року од 30 дана од дана правноснажности тог акта;

ликвидационог управника из Регистра привредних субјеката;
10) усвојени почетни ликвидациони извештај не буде достављен Регистру привредних субјеката у складу са чланом 536. став 6. овог закона;
11) у другим случајевима предвиђеним Законом.

Покретање поступка принудне ликвидације

Члан 547.

У случајевима из члана 546. овог закона регистратор који води Регистар привредних субјеката по службеној дужности преводи друштво у статус „у принудној ликвидацији" и истовремено објављује оглас о принудној ликвидацији на интернет страници Регистра привредних субјеката у непрекидном трајању од шест месеци.

Оглас из става 1. овог члана садржи:
1) дан објаве огласа;
2) пословно име и матични број друштва;
3) разлог принудне ликвидације;
4) обавештење повериоцима да у року од шест месеци од дана објаве огласа могу поднети предлог за покретање стечаја надлежном суду, у складу са законом којим се уређује стечај.

Над друштвом у принудној ликвидацији може се отворити стечај у случају постојања стечајног разлога, у складу са законом којим се уређује стечај.

Ако Регистар привредних субјеката у року од годину дана од дана објаве огласа из става 1. овог члана не прими решење надлежног суда о отварању стечаја над друштвом у принудној ликвидацији, регистратор који води Регистар привредних субјеката по службеној дужности брише друштво из Регистра.

Последице брисања друштва из Регистра у случају принудне ликвидације

Члан 548.

Имовина брисаног друштва постаје имовина чланова друштва у сразмери са њиховим уделима у капиталу друштва, а у случају ортачког друштва које нема капитал – расподељује се на једнаке делове између ортака.

У погледу имовине из става 1. овог члана, чланови друштва своје односе уређују уговором, при чему сваки члан друштва може тражити да надлежни суд у ванпарничном поступку изврши поделу те имовине.

Након брисања друштва из Регистра привредних субјеката чланови брисаног друштва одговарају за обавезе друштва у складу са одредбама члана 545. овог закона о одговорности чланова друштва у случају ликвидације.

Изузетно од става 3. овог члана, контролни члан друштва с ограниченом одговорношћу и контролни акционар акционарског друштва одговара неограничено солидарно за обавезе друштва и након брисања друштва из Регистра.

Потраживања поверилаца друштва према члановима друштва из става 4. овог члана застаревају у року од три године од дана брисања друштва из Регистра.

ОДРЕДБА КОЈА ЈЕ ИЗГУБИЛА НА ЗНАЧАЈУ ЈЕР ЈЕ ДОНЕТ НОВИ ЗАКОН О ПРИВАТИЗАЦИЈИ

Изузетак од примене одредаба о принудној ликвидацији

Члан 595.

Одредбе овог закона о принудној ликвидацији не примењују се на поступак принудне ликвидације прописан Законом о приватизацији („Сл. гласник РС", бр. 38/01, 18/03, 45/05, 123/07 – др. закон и 30/10).

ОДРЕДБА КОЈА ЈЕ ИЗГУБИЛА НА ЗНАЧАЈУ ЈЕР ЈЕ ДОНЕТ НОВИ ЗАКОН О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Изузетак од примене закона којим се уређује парнични поступак

Члан 598.

Од дана почетка примене овог закона одредба члана 214. тачка 5) Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС", бр. 125/04 и 111/09) не примењује се у погледу поступака ликвидације који буду покренути у складу са одредбама овог закона.

Како донети квалитетан правилник о организацији и систематизацији послова и избећи најчешће грешке

У детаљном упутству како да се сачини квалитетан правилник, које је дато у овом тексту, наведени су обавезни и необавезни елементи правилника, као и које недоумице послодавци могу имати у пракси приликом израде новог или промене постојећег правилника и како да их реше.

Милан Ранђеловић,
адвокат у Адвокатској канцеларији ЈПМ Јанковић – Поповић – Митић

Правилник о организацији и систематизацији послова у Закону о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17) први пут се помиње у члану 24. став 1, где се као општи услов за заснивање радног односа наводи навршених 15 година живота, а затим се наводи да је за заснивање радног односа потребно испунити и друге услове за рад на одређеним пословима, утврђене Законом, односно овим правилником.

Обавеза доношења правилника не односи се на послодавца који има 10 и мање запослених. Дакле, послодавци који имају 11 или више запослених, дужни су да имају овај правилник, који се у пракси често назива и „систематизација”. За тумачење термина „запослени” треба погледати члан 5. став 1. Закона о раду, који наводи да је запослени физичко лице које је у радном односу код послодавца, док члан 30. став 1. прописује да се радни однос заснива уговором о раду. Закључује се да правилник мора да усвоји онај послодавац који има 11 или више лица са закљученим уговором о раду. Лица која имају закључен уговор о делу, уговор о привременим и повременим пословима, уговор о правима и обавезама директора, уговор о допунском раду, ауторски уговор или било који други уговор ван радног односа, једноставно се не узимају у обзир приликом квалификације послодавца за обавезу доношења правилника.

Код немалог броја послодаваца јавља се дилема да ли се при рачуници узимају у обзир и запослени који су у радном односу на одређено време. Одговор је потврдан јер члан 31. став 1. Закона о раду наводи да се уговор о раду може закључити на неодређено или одређено време, те се и запослени на одређено време рачунају када је у питању обавеза доношења правилника.

Послодавац који има 10 запослених и ангажује једанаестог, дужан је да без одлагања донесе предметни правилник. Наравно, сваки послодавац има право да усвоји овај општи акт, без обзира на то колико лица има у радном односу. Он је врло користан из више разлога који ће бити изложени у наставку текста, те га не треба априорно избегавати у случају кад послодавац нема законску обавезу да га донесе.

Често се у пракси јавља једна велика дилема налик оној добро познатој са кокошком и

Ако је услов за заснивање радног односа на одређеним пословима пробни рад или ако ти послови могу да се обављају са непуним радним временом или на одређено време, или је потребно ангажовати приправника, потребно је да се све то наведе појединачно код сваког таквог посла у систематизацији.

Важно је напоменути и да се код сваког посла пропише и ком запосленом одређени запослени одговара за рад, тј. ко му је надређен. Рецимо, дат је опис послова продавца, а затим се наводи да продавац одговара за свој рад шефу смене у продаји, при чему ће се код шефова смене у продаји навести да одговарају за свој рад нпр. директору директно.

На крају следи и разматрање горенаведеног необавезног елемента овог општег акта, а то је број извршилаца. По важећем Закону о раду не мора да се уноси број извршилаца на сваком од послова. То свакако може да се пропише, чиме ће се лакше организовати пословање и водити рачуна о броју запослених, планирању итд., али у том случају много чешће ће долазити до потребе да се доносе измене и допуне правилника. Ако послодавац ангажује додатни број извршилаца уговором о раду, потребно је да измени правилник тако што ће повећати број извршилаца на тим пословима. У случају да послодавац остаје без неког запосленог, а неће да ангажује новог на тим пословима, такође је потребно променити правилник и смањити број извршилаца. Коначно и најважније, у поступку решавања вишка запослених, ако се смањује број извршилаца на одређеним пословима, правилник обавезно мора да се измени тако да се смањи број извршилаца – у случају да правилник садржи податке о броју извршилаца на свим пословима код послодавца. Ако овај елемент није прописан (као што је речено, то није обавезно), онда при смањењу броја извршилаца није потребно донети измене правилника. С друге стране, не мора да се напомиње да се приликом утврђивања вишка запослених укидањем одређених послова („радних места”) у сваком случају мора изменити правилник управо укидањем поменутих послова.

Ново штампано издање!

ИЗАЗОВИ ЈАВНИХ НАБАВКИ

Аутор: Милош Јовић, саветник у Управи за јавне набавке

Књига ***Изазови јавних набавки*** намењена је свим актерима у области јавних набавки, наручиоцима, понуђачима, теоретичарима, практичарима. *Аутор разјашњава институте и процедуре са упориштем у теорији, али и уз практични приступ истима.*

ИСЕЧАК ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ:

Данијела Бојовић, помоћник директора Управе за јавне набавке:

Иако је последња глава књиге посвећена предстојећем новом Закону о јавним набавкама, управо је један од њених највећих квалитета тај што књига својим садржајем не остаје заробљена у оквирима позитивног законодавства, тако не губећи на својој вредности, без обзира на законски оквир који ће у скоријој будућности бити другачији од постојећег.

Јасмина Миленковић, чланица већа Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки:

Сплајући искуства која има у примени закона, као и праксу других земаља, аутор даје врло корисне савете како се треба понашати у одређеним ситуацијама како би се превазишли проблеми до којих може доћи. Мислим да ова књига може бити од практичне помоћи како лицима која спроводе јавне набавке код наручиоца, тако и представницима понуђача.

Др Марко Шпилер, професор струковних студија на Високој текстилној школи у Београду, доцент на Факултету за менаџмент у Новом Саду и помоћник директора за јавне набавке у ЈКП „Београдске електране”:

Аутор кроз књигу наглашава и обухвата готово све кључне аспекте у свим фазама процеса јавне набавке, као и суштинске проблеме и изазове у систему јавних набавки, директно се упуштајући у анализу појединих недовољно проучених и разјашњених питања…

Осврт на елементе који ће бити инкорпорирани у нови Закон о јавним набавкама, представља део књиге на који учесници у систему јавних набавки треба да обрате пажњу…

Садржај издања можете прегледати на интернет страници www.propisi.net, где можете преузети и предрачун.

Цена књиге је 2.000,00 динара + ПДВ од 10%.

За све остало позовите нас на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822, путем мејла: office@ingpro.rs или факса: 011/2836-474.

Непосредна брига о детету и редовно школовање као услови за остваривање права на дечји додатак

Законом о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС", број 16/02, 115/05 и 107/09) утврђено је право на дечји додатак, док су ближи услови и начин остваривања овог права прописани Правилником о ближим условима и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом („Сл. гласник РС", бр. 29/02, 80/04, 123/04, 17/06, 107/06, 51/10, 73/10 и 27/11 – УС).

Милена Антић Јанић,
шеф Одсека за послове у области популационе политике и финансијске подршке породици са децом

Дечји додатак представља меру социјалне политике, што значи да је условљен материјалним положајем породице.

Ово право је у јулу 2017. године остварило 354.672 деце.

Право на дечји додатак остварује један од родитеља, старатеља, односно хранитеља који је држављанин Републике Србије, има пребивалиште на територији Републике Србије и здравствено је осигуран преко Републичког завода за здравствено осигурање, за прво четворо деце по реду рођења у породици, а изузетно за децу из вишеструке трудноће која су рођена заједно са трећим односно четвртим дететом, под условом да о њима непосредно брине.

Материјални положај породице цени се кроз поседовање непокретности, новчаних и других ликвидних средстава, као и кроз приходе остварене у три месеца пре подношења захтева.

У том смислу подносилац захтева и чланови породице не могу поседовати непокретности, осим одговарајућег стамбеног простора у коме живе и који не може бити већи од собе по члану домаћинства увећане за још једну собу.

Уколико чланови заједничког домаћинства (породице) изнајмљују пословни простор, он не може бити већи од 20 квадратних метара.

Подносилац захтева и чланови домаћинства могу поседовати пољопривредно земљиште које не прелази два хектара по члану домаћинства.

Подносилац захтева и чланови породице не могу поседовати новчана и друга ликвидна средства у вредности већој од износа 30 дечјих додатака по члану породице у моменту подношења захтева.

Цензус за остваривање права на дечји додатак по члану домаћинства, који се цени у односу на приходе остварене у три месеца који претходе месецу подношења захтева, за захтеве поднете у августу 2017. године износи 8.561,80 динара (редовни), а за децу самохраних родитеља, хранитеља, старатеља и родитеља детета са сметњама у развоју – 10.274,15 динара (увећан за 20%).

Цензус за остварене приходе од пољопривреде за мешовито домаћинство (приходи по неком основу и приходи од пољопривреде) износи (редовни) од 2,85, односно (увећани) од

Закон о спречавању злостављања на раду кроз судску праксу

Примери из судске праксе који се односе на Закон о спречавању злостављања на раду, омогућавају потпунији увид у практичну примену одредби којима се решавају поменуте ситуације.

ПО ТУЖБИ ЗАПОСЛЕНОГ ПОДНЕТОЈ ПО ЗАКОНУ О СПРЕЧАВАЊУ ЗЛОСТАВЉАЊА НА РАДУ, ИСКЉУЧИВО ЈЕ ПАСИВНО ЛЕГИТИМИСАН ПОСЛОДАВАЦ.

Образложење:

Одговор на правно питање пасивне легитимације у спору ради спречавања злостављања на раду, на потпун и прецизан начин даје одредба члана 29. овог закона. Према њеном садржају, запослени који сматра да је изложен злостављању од стране послодавца, са својством физичког лица или одговорног лица у правном лицу, може против послодавца да поднесе тужбу пред надлежним судом у року из члана 14. став 2. овог закона.

Право да поднесе тужбу против послодавца због злостављања на раду или у вези са радом има и запослени који није задовољан исходом поступка заштите од злостављања код послодавца, и то у року од 15 дана од дана достављања обавештења, односно одлуке из члана 20. ст. 2. и 3. и члана 23. овог закона.

Тужбом из ст. 1. и 2. овог члана не може се побијати законитост појединачног акта послодавца којим је решавано о правима, обавезама и одговорностима запосленог из радног односа. Против тог акта запослени има право на судску заштиту – у складу са посебним законом којим је прописана судска заштита. Спор из ст. 1. и 2. овог члана јесте радни спор. Ако овим законом нису предвиђена посебна правила, у споровима за остваривање судске заштите због злостављања на раду или у вези са радом сходно се примењују одредбе закона којим се уређује парнични поступак.

Кључни искази из ове норме су: запослени који сматра да је изложен злостављању на раду, право да поднесе тужбу, против послодавца. Прва два исказа дају одговор на питање ко је титулар права на подношење ове тужбе, док последњи исказ даје одговор на питање против кога се подноси тужба. Пасивно легитимисан је искључиво послодавац, док активну легитимацију има запослени који сматра да је изложен злостављању.

При томе је за одговор на ово питање ирелевантно да ли је у поступку интерне заштите који је иницирао запослени који сматра да је изложен злостављању, послодавац активирао поступак утврђивања одговорности мобера и донео одговарајућу одлуку.

Словом Закона је из предмета заштите од злостављања изричито изостављено право на тужбу запосленог који сматра да је изложен злостављању, против појединачног акта којим је решавано о правима, обавезама и одговорностима запосленог. О томе се решава по посебном закону за судску заштиту, као о појединачном праву запосленог. У том значењу и исказ из одредбе члана 29. став 3, који гласи: „Тужбом из ст. 1. и 2. овог члана не може се побијати законитост појединачног акта послодавца којим је решавано о правима, обавезама и одговорностима запосленог из радног односа. Против тог акта запослени има право на судску заштиту – у складу са посебним законом којим је прописана судска заштита."

за тужиочев рад генерални директор туженог изнео, те како је то тужиоца понижавао и деградирао пред другим запосленима. Надаље, имајући у виду да је код туженог након приватизације дошло до повећања обима посла и другачије организације која је подразумевала више радних обавеза, а мање извршилаца, као и да је таква организација рада била иста за све запослене који су морали да раде прековремено и да извршавају радне задатке за које нису били квалификовани, а не само тужилац, по мишљењу овог суда не може се говорити о намери туженог да повреди достојанство, углед, личност и професионални интегритет и здравље тужиоца тиме што је тужилац обављао и послове за које није квалификован и који су испод његовог нивоа знања.

(Пресуда Апелационог суда у Новом Саду, Гж. 2825/16 од 26. 9. 2016)

Одабрана мишљења Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

У сврху потпунијег увида и бољег разумевања радног права у овом тексту је издвојено неколико мишљења Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

МОГУЋНОСТ ДА ПОСЛОДАВАЦ УПУТИ КАНДИДАТА ЗА ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА НА ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД И КОНТРОЛУ НА ПРИСУСТВО ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ У ОРГАНИЗМУ

Чл. 24, 26. и 38. Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14)

Према члану 24. ст. 1. и 2. Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14), услови за рад на одређеним пословима у погледу врсте и степена захтеване стручне спреме, односно образовања, као и други посебни услови за рад на тим пословима утврђују се Законом и правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова (у даљем тексту: правилник) који доноси послодавац.

У члану 26. ст. 1. и 2. наведеног закона прописано је да је кандидат дужан да приликом заснивања радног односа послодавцу достави исправе и друге доказе о испуњености услова за рад на пословима за које заснива радни однос, који су утврђени правилником. Послодавац не може да захтева од кандидата податке о породичном односно брачном статусу и планирању породице, односно достављање исправа и других доказа који нису од непосредног значаја за обављање послова за које заснива радни однос.

У члану 38. став 2. Закона о раду прописано је да запослени може да ради на пословима (радним местима) са повећаним ризиком, утврђеним у складу са Законом, само на основу претходно утврђене здравствене способности за рад на тим пословима од стране надлежног здравственог органа, у складу са Законом.

запосленом из става 1. овог члана рок за који је уговором засновао радни однос на одређено време, продужава до истека коришћења права на одсуство (став 2).

У члану 187. став 2. Закона о раду ради се о одложном услову за престанак радног односа запослених на одређено време за време заштите од престанка радног односа коју по Закону остварују труднице, односно запослене на породиљском одсуству, одсуству са рада ради неге детета и посебне неге детета. Наведеном одредбом Закона изричито је прописано по ком основу и до када се продужава радни однос заснован на одређено време када је у питању запослена трудница односно породиља, а по истеку тог рока запосленој престаје радни однос.

Чланом 68. ст. 1–3. Закона о раду прописано је да запослени има право на годишњи одмор у складу са овим законом (став 1). Запослени стиче право на коришћење годишњег одмора после месец дана непрекидног рада од дана заснивања радног односа код послодавца (став 2). Под непрекидним радом сматра се и време привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању и одсуства са рада уз накнаду зараде (став 3).

У члану 68. став 4. Закона прописано је да запослени не може да се одрекне права на годишњи одмор, нити му се то право може ускратити или заменити новчаном накнадом, осим у случају престанка радног односа у складу са овим законом.

У конкретном случају, с обзиром на то да је запосленој уговор о раду на одређено време продужен на основу члана 187. Закона о раду, односно до истека коришћења права на одсуство, те да запослена нема основа за ново продужење радног односа, мишљења смо да јој припада само право на новчану накнаду уместо коришћења годишњег одмора, у складу са чланом 76. Закона о раду.

(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за рад, број 011-00-184/2017-02 од 23. 3. 2017)

Штампано и електронско издање

ИНГ-ПРО „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК”

Штампани и електронски часопис„Пословни саветник” представља издање са стручним ауторским текстовима из области пореза, рачуноводства, буџетског рачуноводства, пословних финансија и зарада. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и слично.

Од рубрика у часопису издвајамо:

- ЗАРАДЕ, ПЛАТЕ И ДРУГА ЛИЧНА ПРИМАЊА;
- РАЧУНОВОДСТВО;
- ПОРЕЗИ;
- БУЏЕТСКО РАЧУНОВОДСТВО;
- ОСТАЛО (новине у платном промету; актуелности у спровођењу царинских прописа; тумачења министарстава, друга актуелна питања);
- КАЛЕНДАР ПОРЕСКИХ И ДРУГИХ ОБАВЕЗА;
- ПРЕГЛЕД АКТУЕЛНИХ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА.

Штампани часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” месечно излази из штампе на 100 страна. У току године излази 10 бројева и 1 двоброј.

Електронска верзија часописа, са комплетном архивом чланака и свим бројевима часописа у пдф формату, налази се на интернет адреси www.poslovnisavetnik.net.

Претплатници добијају могућност да писано, путем мејла, добију одговоре на питања у вези с темама које часопис обрађује.

Под слоганом „Будимо на вези” часопис је отворен за сва питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике, а читаоци их могу упутити на адресу главног и одговорног уредника: **zeljko.albaneze@ingpro.rs**. Такође, претплатници могу и сами предлагати теме које су важне за њихово пословање.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs
или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Неке недоумице у новом Закону о општем управном поступку

Следи анализа одредби Закона о општем управном поступку које могу бити спорне у примени.

Саша Кулић
дипл. правник

Као и сваки други закон, и нови Закон о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, број 18/16 – у даљем тексту: ЗУП) уноси многе новине у наш правни систем. Притом новину не представља само увођење неког института који до сада наше право није познавало, већ се новином могу сматрати и институти који су и раније постојали у нашем праву, али су у новом ЗУП-у добили другачију, односно унеколико измењену садржину. Ово је нарочито важно имати у виду стога што сваки закон, па и нови ЗУП мора да представља једну кохерентну, заокружену и применљиву целину. Такви се услови, разуме се, постављају и пред материјалноправне прописе, али ЗУП има и једну „обавезу” више: док се усклађеност норми материјалноправних прописа ограничава само на статику правних односа, с обзиром на њихову правну природу, норме ЗУП-а морају да буду усклађене и у погледу динамике његове примене јер је ЗУП процесни закон. Примена норми ЗУП-а подразумева временско трајање поступка одлучивања у управним стварима. Другим речима: ЗУП представља законски процесно-правни оквир, у коме орган који води поступак одлучује у управним стварима. Зато би ЗУП требало да буде добро оруђе у рукама вештог „управаша”, односно службеног лица које води конкретан управни поступак. Службена лица која воде поступак могу боље или слабије познавати неку управну област и то је нормално очекивати, нарочито тамо где исто службено лице води управне поступке из више различитих области. Међутим, правила поступка морају да познају, и то добро, сва службена лица која раде у органима јавне власти на пословима решавања у управним стварима. Другим речима: добро познавање ЗУП-а је најмањи заједнички садржалац за све случајеве ваљаног вођења управних поступака, без обзира на то о ком се нивоу јавне власти ради (органи локалне самоуправе, аутономне покрајине, Републике) и која је материјално правна област у питању. Овде по страни остављамо посебне управне поступке чија се правила примењују у појединим управним областима.

Нови ЗУП је практично тек почео да се примењује и тек ће време које је пред нама показати да ли у њему постоје нејасноће, контрадикторности или други могући разлози који отежавају његову примену. Можда је још увек рано говорити о потешкоћама у примени ЗУП-а јер ће тек пракса показати где се појављују проблеми који отежавају решавање у управним стварима, али је ово право време да се анализирају одредбе за које се може претпоставити или макар наслутити да могу бити спорне у примени. Свакако је корисно ставити под критичку лупу оне одредбе које би службена лица која воде управни поступак могле да ставе пред дилему: како поступити. Нема сумње да ће за неке од тих ситуација управна пракса помоћи у уједначавању става према њима, посебно ако се чешће појављују у управним поступцима, односно уколико постану типичне. Овај рад је конципиран тако да постави питања, а не да понуди одговоре. До одговора ће се доћи даљим и дубљим критичким преиспитивањем норми и применом ЗУП-а. Применљивост процесних норми, без дилеме о томе да ли се поступа исправно, једини је начин на који странке могу остваривати своја материјална

правног интереса **након** што треће лице докаже његово постојање. Јасно је да је, самим тим што је постојање тог правног интереса доказано, оно и образложено. Зашто би се онда доказивао већ доказани правни интерес? Дакле, из постављене дилеме може да се закључи да се не може поступити ни на један од та два једино могућа начина. Намеће се закључак да је ова одредба преузета из старог закона без вођења рачуна о томе да је у ЗУП-у измењен контекст у коме ће се та одредба налазити и примењивати. Она има своје оправдање тамо где се тражи образложење тврдње о постојању правног интереса, ако његово постојање треба да се **учини вероватним** (што је, како је напред речено, најнижи степен доказаности), али губи смисао тамо где закон тражи да постојање правног интереса буде **доказано**, као што је то случај са ЗУП-ом. Тиме што је треће лице доказало да има правни интерес за разгледање списа, престаје потреба за његовим образлагањем јер је отклоњена свака неизвесност у погледу његовог постојања. И обрнуто: зашто би заинтересовано лице најпре образлагало постојање свог правног интереса, када ионако мора да докаже његово постојање? Какав процесни значај би имало образложење постојања правног интереса ако не буде доказано његово постојање, како је прописано ЗУП-ом? Очигледно никакав. Дакле, приликом примене члана 64. и 65. ЗУП-а могућа је двострука нејасноћа: прво, да ли ће службено лице које води управни поступак тражити од заинтересованог лица да докаже свој правни интерес да разгледа списе или неће тражити доказивање правног интереса, и друго, да ли ће и када тражити од заинтересованог лица да образложи свој правни интерес. Ово стога што ЗУП у члану 65. став 1. не обавезује орган на то, већ прописује да орган „може" (дакле, не мора!) тражити од заинтересованог лица да образложи свој правни интерес. У сваком случају, биће занимљиво видети како ће се ове одредбе примењивати у пракси. Овде треба додати и то да су из године у годину све чешћа обраћања заинтересованих лица органима јавне власти у погледу тражења информација од јавног значаја, па и оних информација које су настале у току разноразних управних поступака. Захтеве за приступ информацијама подносе физичка лица, али и разна удружења, невладине организације и други. У пракси нису ретки ни случајеви злоупотребе права на тражење информација, што је последица установљене законске претпоставке о постојању правног интереса заинтересованог лица на приступ информацијама од јавног значаја, и то представља посебан проблем органима јавне власти којима такви захтеви буду постављени.

Процесна ситуација која је овде анализирана, показује колико је важно имати прецизне одредбе у прописима који садрже процесне норме. Свако упућивање на други закон мора бити јасно и изведено до краја, не сме да оставља сумњу или ствара дилему. Зато је врло неопходно пажљиво писати законске норме, посебно норме процесне природе јер оне „оживе" у поступку који регулишу, постану механизам чије функционисање мора да буде глатко и несметано. Те норме морају да буду јасне и службеном лицу које води поступак, али и странкама и другим учесницима у поступку. Најзад, оне морају да буду и терминолошки усклађене тако да на идентичан начин прописују исте процесне ситуације. Притом се не ради ни о каквом инсистирању на перфекционизму у легислативи (коме свакако треба тежити), већ о разложном захтеву да се исте процесне ситуације појмовно одреде на идентичан начин. То отклања сваку сумњу у погледу њихове правне природе и води у правну сигурност. Наведено се може илустровати управо примером из ЗУП-а. У скоро свим члановима који регулишу ту материју, у ЗУП-у налазимо да се жалба изјављује „против решења". У старом закону је то било доследно спроведено, без иједног изузетка. Међутим, у ЗУП-у ипак има изузетака, па срећемо другачију формулацију: жалба се изјављује „на решење" (рецимо у чл. 115. став 4. или 202. став 3). Можда су ова одступања занемарљива и не производе никакве практичне последице, али она ипак показују са колико пажње и прецизности морају да се пишу правне, посебно законске норме. Уосталом, како од органа јавне власти који ће, поступајући по одредбама ЗУП-а, водити огроман број појединачних управних поступака, може да се очекује да у својим управним актима користе исту терминологију за означење идентичних процесних ситуација, ако ни сам законодавац у томе није био доследан?

Правни лекови у извршном поступку

Закон о извршењу и обезбеђењу уводи читав дијапазон правних лекова и средстава која стоје на располагању странкама, при чему ће овде посебно бити речи о жалби и приговору.

Дејан Обренић,
дипл. правник

ОПШТИ ОСВРТ

Прокламујући право на једнаку заштиту права и на правно средство, Устав Републике Србије прописује да свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу. Ова уставна норма се, дакле, односи на обавезу постојања редовног правног лека против одлука којима се одлучује о нечијем праву, обавези или на закону заснованом интересу, без обзира на то у којој врсти правног поступка је донета та одлука (управном, парничном, ванпарничном, кривичном, извршном…). Чињеница да је право на жалбу, односно право на редовни правни лек прописано на нивоу уставне норме, довољно говори о значају тог права, па га није потребно посебно назначавати.

С обзиром на то да представља законом уређен правни поступак, и извршни поступак свакако познаје право на редовни правни лек. Тако Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС”, бр. 106/2015 и 106/2016 – аутентично тумачење), као закон којим се уређује поступак у коме судови и јавни извршитељи принудно намирују потраживања извршних поверилаца заснована на извршним и веродостојним исправама (извршни поступак), имплементирајући претходно поменуте уставне норме, прописује да су правни лекови у извршном поступку жалба и приговор.

Овде треба напоменути да је Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС”, бр. 31/11, 99/11 – др. закон, 109/13 – УС, 55/14 и 139/14), који је престао да важи 1. јула 2016. године, као редовни правни лек познавао само приговор, али не и жалбу. Из наведеног разлога биле су учестале критике овог закона да се њиме ускраћује уставно право на жалбу. Иако на први поглед наведена критика делује потпуно оправдано, ипак се не може рећи да је поменути закон странкама укинуо правно средство против одлука донетих у извршном поступку, с обзиром на то да је прописивао постојање приговора против свих важнијих одлука донетих у том поступку. Постојање само једног редовног правног лека (и то приговора, а не жалбе) законодавац је правдао жељом за ефикасношћу и убрзањем извршног поступка. Ипак, чини се да је наведена критика била довољно утемељена и јака, с обзиром на то да је била један од главних разлога за укидање претходног и усвајање сада важећег ЗИО-а.

Као што је претходно поменуто, сада важећи Закон о извршењу и обезбеђењу у основним одредбама, као првом делу Закона, децидирано прописује да правни лекови у извршном поступку јесу жалба и приговор. Међутим, из наставка законског текста произлази да, поред два наведена редовна правна лека, странкама на располагању стоје и нека друга правна средства којима могу нападати одлуке донете у извршном поступку и штитити своја права. Тако, поред жалбе и приговора (правни лекови), странкама на располагању стоје и захтев за отклањање неправилности у извршном поступку,

лица, при чему није дозвољена жалба, дозвољен неки други правни лек, потребно је консултовати основне одредбе Закона којима се уређује систем правних лекова, односно када год се против једног решења изричито искључује жалба, а изричито се не дозвољава приговор, решење не може да се побија ниједним правним леком. У конкретном случају, против решења о одбијању приговора трећег лица изричито је искључена жалба, а пошто приговор није изричито дозвољен, произлази да оно не може да се побија ниједним правним леком.

Разлог за овакво законско решење по којем је треће лице лишено права на правни лек против одлуке којим је његов приговор одбијен, лежи у чињеници да се трећем лицу оставља могућност да искористи другу врсту правног средства које прописује Закон о извршењу и обезбеђењу, а то је могућност да покрене парнични поступак за утврђивање недозвољености извршења. Тако ЗИО прописује да треће лице у року од 30 дана од дана пријема правноснажног решења о одбијању приговора може да покрене парнични поступак против извршног повериоца ради утврђења да је извршење на предмету недозвољено, а покретање овог парничног поступка не одлаже извршење. Тужба за којом се покреће овај парнични поступак свакако се не може сматрати правним леком у извршном поступку, али представља својеврсно правно средство које трећем лицу стоји на располагању у циљу заштите правних интереса.

Електронско издање за праћење јавних набавки

ИНГ-ПРО ЈАВНЕ НАБАВКЕ

ИНГ-ПРО ЈАВНЕ НАБАВКЕ – електронско издање за праћење јавних набавки – налази се на јавној интернет адреси *www.javne-nabavke.net* и представља издање намењено службама којима је у свакодневном раду неопходно праћење јавних набавки, које се објављују на Порталу јавних набавки, и свих других пратећих докумената, при чему су заинтересоване за једноставан, ефикасан и брз приступ путем интернета, без икаквих поступака ажурирања од стране клијената (ажурира се аутоматски), као и са могућношћу обавештавања о набавкама које су вам потребне и њиховим променама путем имејл-сервиса (директно на ваш имејл).

Разлози за праћење ИНГ-ПРО Јавних набавки:

- **дневно ажуран преглед свих јавних набавки и све пратеће документације;**
- **јединствена претрага свих врста огласа по више различитих критеријума;**
- **за добијање резултата претраге довољан један критеријум претраге;**
- **пријем обавештења на имејл за оне категорије предмета набавки које сами одаберете;**
- **за претплатну цену добијате могућност неограниченог праћења свих категорија и свих типова ЈН;**
- **евиденција свих измена постојећих јавних набавки што омогућава њихово једноставно праћење;**
- **преглед базе победника тендера са информацијама у ком поступку јавне набавке је одређени понуђач победио;**
- **преглед листе ЈН УЖИВО која се ажурира свака два минута, и на којој се налазе најновије јавне набавке које још нису прошле процес редакцијске обраде.**

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs
или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Помагање као облик саучесништва у судској пракси

Помагање као облик саучесништва, које је регулисано у члану 35. Кривичног законика, аутор је разматрао кроз бројне примере из судске праксе.

Драган У. Калаба,
заменик Вишег јавног тужиоца у Чачку

Позитивно српско кривично законодавство јасно је разграничило да кривично дело може бити извршено од стране једног лица, али такође је могуће да у извршењу једног кривичног дела учествује више лица која имају различите улоге.

Саучесништво представља учешће више лица у извршењу једног или више кривичних дела. Такође, више лица која имају различите улоге, при извршењу кривичног дела могу бити: извршиоци, подстрекачи или помагачи.

Радња помагања се везује за радњу извршења, а то значи да без извршиоца нема помагача, као ни подстрекача.

Помагање је облик саучесништва у ужем смислу.

Као облик саучесништва, исто дели објективну и субјективну везу између саучесника.

Под објективном везом подразумева се предузимање реалних и објективних радњи извршења кривичних дела, тако да све то доприноси извршењу кривичног дела.

Под субјективном везом подразумева се постојање свести код саучесника да предузимају радње извршења као своју заједничку делатност и да се међусобно познају, али само у степену обима предузимања радњи сваког од њих.

Помагање је, као облик саучесништва, предвиђено у Глави III, под називом „Кривично дело", и то у чл. 35. Кривичног законика („Сл. гласник РС", 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14 и 94/16).

Важно је указати на то да садашњи пречишћени текст Кривичног законика обухвата и донети Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС" 94/16), који се примењује од 1. јуна 2017. године.

Садржина чл. 35. КЗ-а обухвата појам помагања (став 1), као и врсте – облике помагања (став 2).

Члан 35. ст. 1. КЗ-а гласи: „Ко другом са умишљајем помогне у извршењу кривичног дела, казниће се казном прописаном за то кривично дело или ублаженом казном."

Члан 35. ст. 2. КЗ-а гласи: „Као помагање у извршењу кривичног дела сматра се нарочито: давање савета и упутства како да се изврши кривично дело, стављање учиниоцу на располагање средства за извршење кривичног дела, стварање услова или отклањање препрека за извршење кривичног дела, као и унапред обећано прикривање кривичног дела, учиниоца, средства којим је кривично дело извршено, трагова кривичног дела или предмета прибављених кривичним делом.

Елементи појма помагања, предвиђени у чл. 35. ст. 1. КЗ-а, јесу:

- умишљајно помагање,
- помагање другом,
- помагање у извршењу кривичног дела,
- кажњавање за исто кривично дело и
- ублажавање казне.

Дакле, помагач је један од учесника при извршењу кривичног дела, који предузима радње које нису радње извршења, већ напротив, предузетим радњама помагача доприноси се, тј. помаже да се кривично дело лако и лакше изврши.

Случај #2.

Нема места примени одредбе која отклања ограничења ублажавања казне када је суд овлашћен да учиниоца кривичног дела ослободи казне, јер законом није предвиђена ова могућност за учиниоца основног облика кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога, ни када је дело извршено у помагању.

(Пресуда Врховног касационог суда, Кзз 22/13 од 10. априла 2013)

VIII
Помагање и примена кривично-процесног права

Случај #1.

Када се оптужени огласи кривим због кривичног дела крађе у помагању из чл. 165. ст. 1. КЗ-а РС у вези са чл. 24. КЗЈ-а, а ранијом пресудом је друго лице оглашено кривим због кривичног дела крађе из чл. 165. ст. 1. КЗ-а РС, тада се у изреци пресуде морају навести радње умишљајног помагања оптуженог.

У тој ситуацији умишљај оптуженог мора да обухвати свест да својим радњама олакшава и потпомаже другом лицу при извршењу крађе. Када је у конкретном случају окривљени у својој одбрани навео да је претходно обавештен од својих колега да је милиција у кругу предузећа и да нешто проверава, што потврђују и саслушани полицајци, поставља се питање умишљаја оптуженог у тој ситуацији, а то је да пусти осуђеног да уђе у круг предузећа са возилом, натовари украдену робу и изађе кроз капију предузећа.

(Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу, К 251/98 од 11. јануара 1999, и Решење Окружног суда у Чачку, Кж 49/99 од 17. марта 1999)

Случај #2.

Ако је пресудом првостепеног суда окривљени оглашен кривим због кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359. ст. 3. у вези са ст. 1. КЗ-а, у помагању, а у изреци пресуде наведене су његове радње као извршиоца кривичног дела, изрека пресуде је неразумљива и учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. т. 11. ЗКП-а.

(Пресуда Вишег суда у Чачку, К 133/10 од 16. новембра 2010, и Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж 997/11 од 24. маја 2011)

Случај #3.

У првостепеној пресуди се морају дати јасни разлози за сваког од окривљених који је оглашен кривим за помагање у извршењу кривичног дела, јер се на основу тих чињеница утврђује да су предузели радње које су допринеле извршењу кривичног дела.

(Решење Апелационог суда у Београду, Кж 16/14 од 2. децембра 2014)

Случај #4.

Повреде идентитета оптужбе нема ни у објективном ни у субјективном смислу када је једно лице оптужено да је дело извршило као саучесник, у било ком облику саучесништва, а оглашено је кривим као извршилац у истом кривичном делу или обрнуто.

(Пресуда Врховног суда Србије, Кзз 20/02 од 12. новембра 2003)

Случај #5.

Ако из описа дела не произлази јасно у чему се састоји умишљај оптуженог који је помагач у извршењу кривичног дела, изрека осуђујуће пресуде је неразумљива, што представља битну повреду одредаба кривичног поступка.

(Решење Врховног суда Србије, Кж 1194/05 од 2. марта 2006)

Случај #6.

То што против учиниоца кривичног дела није покренут кривични поступак, не искључује могућност вођења поступка против помагача у извршењу истог кривичног дела.

(Решење Врховног суда Србије, Кж 16/03 од 23. јуна 2003)

Случај #7.

Када се одвојено суди помагачу, у пресуди којом се окривљени оглашава кривим мора се утврдити кривично дело у коме је извршено помагање.

(Пресуда Врховног суда Србије, Кж 1795/96 од 22. маја 1997)

Преговарање у поступку јавне набавке

Преговарачки поступак омогућава наручиоцу да директно преговара са продавцима односно понуђачима у циљу закључења уговора о јавној набавци.

Милош Јовић,
саветник у Управи за јавне набавке

Људи преговарају сваки дан, били тога свесни или не. На послу, али и у кући, у продавници, на улици, траже боља решења, бирају боље солуције, боре се за квалитетније, исплативије, корисније итд.

Преговарање представља дијалог између два или више лица, са намером да се постигне повољан исход у односу на једно или више питања у којима постоји супротстављени интерес између више лица по барем једном питању. Повољан исход је циљ, али не и нужан резултат преговарања, те тај циљ некад могу остварити сви учесници у преговорима, некад само један од њих, а некада ниједан.

Преговарање у послу има за циљ да се оствари што бољи финансијски и пословни интерес и да се „извуче" највише од онога што би за преговарача био најбољи могући резултат. Преговарање у јавним набавкама представља вођење организованих и структурних разговора између наручиоца и једног или више понуђача ради постизања споразума о набавци добара, услуга или радова.

У јавним набавкама преговори нису исти као преговори који се воде између привредних субјеката ван режима јавних набавки. Основна разлика је у томе што је понуђач лимитиран унапред дефинисаним захтевима јавне набавке (захтеване техничке спецификације, утврђени услови за учешће, тражена средства обезбеђења), а условно речено, у преговорима не може да оствари боље услове него што је имао приликом подношења иницијалне понуде. С друге стране, ни његова иницијална понуда не мора да буде и (ако говоримо о преговарању у правом смислу те речи) није она која једина задовољава његове интересе, већ је обично реч о почетној понуди која би била његов идеалан исход, што не значи да не би био задовољан и са мање, па некад и са много мање од онога што нуди у иницијалној понуди. Компромис између нпр. 0% снижене цене, односно уопште неснижене цене, као идеалног сценарија за продавца (понуђача), и рецимо 50%, као идеалног попуста на почетну цену „у очима" купца (наручиоца), јесте сврха преговора, односно компромис који би требало да задовољи обе стране, при чему ће задовољство или незадовољство једне од страна које преговарају бити условљено циљевима, начином и вештином преговарања.

Преговарачки поступак у јавним набавкама омогућава наручиоцу да директно преговара са продавцима односно понуђачима у циљу закључења уговора о јавној набавци. Овај поступак је ограничен на поједине случајеве, односно постоје одређени услови који морају бити испуњени како би се уопште могао покренути преговарачки поступак, а последично морају бити испуњени одређени услови како би се могло приступити самом преговарању.

Закон о јавним набавкама („Сл. гласник РС", бр. 124/12, 14/15 и 68/15 – у даљем тексту: ЗЈН) познаје две врсте преговарачких поступака: један у којем се објављује позив за подношење понуде и један у којем се то не чини, већ се у поступак преговарања позивају само одређени понуђачи.

на који начин преговарати. У смислу реченог, наручилац би требало да размисли и о могућим исходима у фази подношења иницијалних понуда, односно на који начин би се, сходно одређеним ситуацијама, водили даљи преговори. С тим у вези, а имајући у виду прокламована начела, наручилац већ у конкурсној документацији мора да назначи да ли ће преговарати са свим понуђачима или само са понуђачима који су испунили услове за учешће и друге захтеве из конкурсне документације, затим да ли ће преговарати са свим понуђачима одједном или са сваким посебно, да ли усмено на записник или путем подношења нових писаних понуда, као и како ће се одвијати преговори ако понуду поднесе само један понуђач.

У преговарачким поступцима који се спроводе код нас преговорима се по правилу приступа одмах након отварања понуда, а исти се завршавају истог дана када се и отварају иницијалне понуде. Оваква пракса је оправдана код поступака „по хитности", у већини случајева када се преговара само о цени и у неким ситуацијама када се преговара само са једним понуђачем. У другим случајевима поступак преговарања би требало да траје дуже и да буде сложенији. Наручилац би између отварања понуда и преговарања најпре требало да изврши стручну оцену понуда (нарочито у случају ако је навео да ће преговарати само са понуђачима који су испунили услове за учешће и друге захтеве из конкурсне документације). Такође, како је познавање понуђача са којима ће се преговарати веома важно претходно питање за успешне преговоре (о чему је горе било речи), потребно је и одређено време у том циљу, што није могуће ако се преговарању приступа одмах након отварања иницијалних понуда. Коначно, ако се преговарање спроводи у више кругова и/или ако се након последњег круга преговарања не поднесу одмах коначне понуде, може бити од користи да прође одређено време за обе стране у преговорима: понуђачу да поднесе коначну понуду, а наручиоцу да донесе одлуку у односу на њу.

Када је о самом току поступка преговарања реч, иако се ради о „слободној зони" коју уређује сваки наручилац појединачно, у складу са свим специфичностима конкретне јавне набавке, преговори би требало да иду својим структуираним редоследом, кроз одређене фазе.

Преговарање се започиње фазом отварања у којој наручилац утврђује испуњеност техничких услова за почетак преговора, односно наводи шта је предмет преговарања (која јавна набавка и о којим елементима ће се преговарати), ко су лица која су представници наручиоца и (сваког од) понуђача, како је структуирано преговарање, у колико кругова, како се подносе нове понуде и сл.

Након тога, приступа се дефинисању појединачних елемената о којима се преговара и наводе се иницијалне понуде или почетни захтеви наручиоца ако елемент преговора није био предмет иницијалне понуде. Потом се врши преговарање онако како је одређено конкурсном документацијом, и то који би начин у конкретном случају био најефикаснији и најцелисходнији, нпр. достављање ревидираних понуда у затвореним ковертама, усмено преговарање и надметање, у једном кругу, у три круга, на више састанака, на једном састанку и сл., све док понуђачи не доставе своје коначне понуде, након чега следи затварање преговарања у којем се саопштавају коначне понуде и наводи у ком року ће наручилац донети одлуку којом окончава поступак јавне набавке.

О свим фазама у преговарању наручилац обавезно води записник, који се доставља свим учесницима у преговорима. Додела уговора врши се Одлуком о додели уговора (као и у другим поступцима јавне набавке), а по коначности одлуке закључује се уговор, о чему наручилац у року од пет дана објављује обавештење на Порталу јавних набавки и на својој интернет страници.

Функција буџетске инспекције

Ауторка у овом тексту указује на улогу, рад и овлашћења буџетске инспекције, која има изузетну функцију и велика овлашћења у поступку инспекцијске контроле јавних средстава. Функција буџетске инспекције утврђена је Законом о буџетском систему.

Слободанка Келечевић,
дипл. правник, виши буџетски инспектор у Министарству финансија

Законом о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – исправка, 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015 и 99/2016 – у даљем тексту: Закон) одређена су правила и процедуре за кориснике јавних средстава у циљу одржавања финансијске дисциплине и смањивања неправилности у пословању, као и јачања одговорности за законито и наменско коришћење средстава корисника буџетских средстава, организација, предузећа, правних лица и других субјеката одређених Законом.

Законом се уређује процес планирања, припреме, доношења и извршења буџета Републике Србије, као и планирања, припреме, доношења и извршења буџета аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Овим законом се утврђују фискални принципи, правила и процедуре на основу којих се установљава фискални оквир како би се обезбедила дугорочна одрживост фискалне политике. Да би се ови принципи, правила и процедуре поштовали од стране корисника јавних средстава, а у циљу одржавања финансијске дисциплине и смањивања неправилности у пословању, одређују се правила којима се јача одговорност за законито и наменско коришћење средстава корисника буџетских средстава, организација, предузећа, правних лица и других субјеката одређених Законом.

Ради контроле и надзора над овим правилима уређује се контрола и ревизија корисника јавних средстава и буџета Републике Србије, буџета локалне власти и финансијских планова организација за обавезно социјално осигурање.

Сврха контроле је:

- обављање пословања на правилан, етичан, економичан и делотворан начин;
- усклађеност пословања са законима, прописима, политикама, плановима и поступцима;
- заштита имовине и других ресурса од губитака узрокованих лошим управљањем, неоправданим трошењем и коришћењем, као и заштита од неправилности и превара;
- јачање одговорности за успешно остваривање задатака;
- благовремено финансијско извештавање и праћење резултата пословања.

Контролу наменског и законитог коришћења средстава код корисника јавних средстава обавља буџетска инспекција.

УЛОГА И ЗНАЧАЈ БУЏЕТСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

Буџетска инспекција има веома важну функцију у контроли јавних средстава, било да се ради о контроли стицања јавних средстава и средстава која је корисник стекао по другом основу, било да је у питању контрола трошења јавних средстава и трошења средстава која је корисник стекао по другом основу, с обзиром на то да има инструменте да квалитетно обави своју функцију.

Функција буџетске инспекције је утврђена Законом о буџетском систему као инспекцијска контрола примене закона у области материјално-финансијског пословања и наменског и законитог коришћења средстава корисника буџетских средстава, организација, предузећа, правних лица и других субјеката.

Такође, записник о спроведеној инспекцијској контроли корисника из члана 84. и 85. Закона доставља се скупштини локалне власти ради упознавања са истим и предузимања одговарајућих мера из њихове надлежности.

ЗАКЉУЧАК

Функција буџетске инспекције утврђена је Законом, а то је инспекцијска контрола примене закона у области материјално-финансијског пословања и наменског и законитог коришћења средстава корисника буџетских средстава, организација, предузећа, правних лица и других субјеката (коморе, институти, дирекције, фондови и сл.).

Уредбом се уређују начин рада, овлашћења и обележја буџетске инспекције, службе за буџетску инспекцију аутономне покрајине и службе за буџетску инспекцију локалне самоуправе.

Ако се у поступку контроле утврде неправилности и незаконитости, буџетска инспекција налаже мере за њихово отклањање. За непоступање по датим мерама буџетска инспекција је овлашћена да донесе решење којим се налаже отклањање незаконитости утврђених контролом, као и да поднесе пријаве надлежном суду.

Такође, потребно је указати на то да приликом вршења инспекцијске контроле треба имати у виду одредбу члана 105. Закона о буџетском систему, којом је прописано да, ако су одредбе других закона односно прописа у супротности са овим законом, примењују се одредбе овог закона.

Сопствени приходи буџетских корисника

Предмет интересовања ауторке овог текста је (не)дефинисан статус сопствених прихода буџетских корисника у Закону о буџетском систему и право на њихово коришћење од стране појединих буџетских корисника.

Алжбета Марко,
дипл. ек., с дугогодишњим радним искуством на пословима буџетског пословања, начелник за финансије у Општини Ковачица

ИЗМЕНЕ ЗАКОНА ВЕЗАНЕ ЗА УКИДАЊЕ СОПСТВЕНИХ ПРИХОДА И ПОСЛЕДИЦЕ ТИХ ИЗМЕНА

Закон о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – исправка, 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15 и 99/16) представља „кровни” закон којим се уређује буџетски систем, односно буџетско пословање и он је од увођења буџетског система 2002. године претрпео низ измена и допуна, те је 2009. године донет и објављен текст новог закона. Овај закон из 2009. године још увек је на снази, а претрпео је десет измена. Кад се каже за овај закон да је „кровни” закон у буџетском пословању, мисли се на одредбу члана 105. Закона, којом се прописује правна норма која му даје „кровност”, односно њоме се прописује да се одредбе Закона о буџетском систему примењују у случају да су одредбе других закона у супротности са њим.

Управо због тога што снажан правни оквир представља основни стуб исправног финансијског управљања, њиме су регулисана сва битна питања за функционисање буџетског система, а дефинишу се и појмови

Анализирајући законске прописе, долази се до закључка да корисници буџетских средстава који имају право да остварују сопствене приходе, могу да поступе у складу са чланом 12. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС”, бр. 34/01… 99/14). Овим чланом Закона прописано је да јавне службе које остваре приходе који нису јавни приходи у смислу Закона о јавним приходима и јавним расходима, могу да увећају плате утврђене, у складу са Законом, до висине оствареног прихода, а највише до 30% по запосленом, односно плате које се финансирају из буџета. Закон о јавним приходима и јавним расходима обједињен је у Закон о буџетском систему, а наведене одредбе Закона о платама у државним органима и јавним службама нису мењане.

С обзиром на то да је у овом моменту јавности доступан Нацрт закона о запосленима у јавним службама, у ком је чланом 128. такође предвиђена могућност увећања плате запосленима у високообразовним и научним установама и установама културе, као и у другим установама које обезбеђују сопствене приходе у складу са Законом, може се констатовати да ће се увећање плата до 30% запосленима у установама које остварују сопствене приходе, примењивати и надаље уколико Нацрт овог закона буде у датом тексту и усвојен.

Наиме, предвиђено је да се плате могу увећати сразмерно учешћу трошкова рада запосленог у стицању сопствених прихода, а ово учешће се утврђује општим актом, док ће се удео средстава за увећање плата запослених у сопственом приходу установе израчунавати на основу критеријума утврђених посебним законима којима се уређује област рада јавне службе.

ПОТРЕБА ЗА ПРЕЦИЗНИМ ДЕФИНИСАЊЕМ СТАТУСА СОПСТВЕНИХ ПРИХОДА У ЗАКОНУ О БУЏЕТСКОМ СИСТЕМУ И УСКЛАЂИВАЊЕ ПОДЗАКОНСКИХ АКАТА

На основу свега напред изнетог јасно је да тренутно важећи Закон о буџетском систему није јасно дефинисао сопствене приходе, те се сматра да се приликом припреме новог закона или приликом измене постојећег у првом реду мора пронаћи системско решење за сопствене приходе буџетских корисника на свим нивоима, које треба да буде једнообразно, јер ови приходи представљају значајан извор финансирања установа у буџетском систему. Наиме, они треба да се дефинишу са аспекта карактера, а не са аспекта припадности.

Што се тиче садашњег прелазног решења – „Кад се стекну технички услови”, јасно је да је ова одредба неадекватна и нејасна за примену, као и да се мора мењати, због чега је преовладало мишљење да техничко решење уплате сопствених прихода у буџет не треба суштински да утиче на право располагања сопственим средствима која остварују буџетски корисници и да на јединствен начин треба решити питање сопствених прихода. Другим речима: свим буџетским корисницима који остварују сопствене приходе, исти треба да се оставе, поштујући Уставну одредбу о једнакости, односно да су сви у правима и обавезама једнаки, или свим корисницима буџетских средстава треба укинути сопствене приходе и уплаћивати их у буџет, независно од тога која установа их остварује.

Дакле, закључак, односно резиме свега напред наведеног могао би да се сведе на следеће:

- према тренутно важећим прописима није детаљније дефинисано који сопствени приходи имају карактер јавних прихода, односно за које постоји обавеза да се уплаћују у буџет, а који имају третман сопствених прихода, јер су неки корисници изузети из те обавезе према члану 47. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС”, број 93/12);
- овим законом се, у прелазним и завршним одредбама, напред наведеним чланом, уређује нешто што не постоји у одредбама Закона о буџетском систему јер је дефиниција сопствених средстава избрисана.

Било би веома корисно да се појам „сопствени приходи” обухвати Законом ако се већ приход оставља на располагање буџетским корисницима који га остварују, а израз „сопствени приходи” упућује буџетске кориснике на припадност прихода, или пак да се искористи други појам који би по

дефиницији упућивао на приходе који се остваре на тржишту или од пружања услуга буџетских корисника који пружају услуге у својој делатности. После дефинисања прихода стеченог од стране буџетских корисника било би могуће определити се за начин коришћења тих прихода у смислу коришћења наведених средстава од стране установа.

Такође је неопходно да се створи основ за посебно евидентирање прихода на одређеном извору финансирања и да се тиме створи могућност за њихово коришћење.

Због једнообразности у примени над свим буџетским корисницима у целој Републици Србији, треба вратити категорију сопствених прихода и право на њихово располагање свим буџетским корисницима или пак свима укинути исте.

Дефиниција би могла да гласи на следећи начин:

Сопствени приходи су приходи које својим активностима, односно продајом робе и вршењем услуга, у складу са Законом, остварe директни и индиректни корисници буџетских средстава и средстава организација за обавезно социјално осигурање.

С обзиром на да је Министарство финансија најавило доношење Новог закона о буџетском систему, за шта је већ формирана радна група, која је већ и одржала неколико састанака у оквиру Министарства финансија, и с обзиром на то да се за протеклих пет година „нису стекли технички услови" за потпуно укидање сопствених прихода, неопходно је да се у дефиниције у Закону о буџетском систему дода и дефиниција сопствених прихода. Такође треба дефинисати сопствене приходе и у случају ако се сопствени приходи не оставе на располагању свим буџетским корисницима који их стичу, што је тренутно важеће решење у овом закону.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Ангажовање по основу уговора о ауторском делу

П: *Да ли закон допушта да се ангажује старосни пензионер по уговору о ауторском делу када исти већ има закључен уговор о привременим и повременим пословима са неким трећим привредним друштвом?*

О: Нема ограничења у вези са ангажовањем пензионера по ауторском уговору, па ни за пензионере који већ раде по основу уговора о привременим и повременим пословима.

П: *Да ли неко ко је на трудничком или породиљском одсуству може бити ангажован на основу уговора о ауторском делу, при чему та особа није запослена у институцији за коју би обављала послове?*

О: Ни законским ни подзаконским прописима о породиљама и породиљском одсуству није наведена забрана њиховог радног

Мировање радног односа и максимални број запослених

П: *Радник који је запослен на неодређено време у предузећу, поднео је захтев да му мирује радни однос с обзиром на то да је постављен за директора локалног јавног предузећа. Директор је донео решење којим му радни однос мирује, али је потребно да зна које су обавезе предузећа према фонду за социјално осигурање и да ли и овог запосленог треба рачунати приликом приказивања броја запослених у табелама које се шаљу оснивачу, као и да ли он уопште улази у број запослених?*

О: Када се донесе решење о мировању и запосленом престане рад код првог послодавца, тај послодавац подноси одјаву осигурања због мировања, а запосленог пријављује послодавац код кога је прешао на рад. Запосленом, дакле, не престаје радни однос и он има право да се врати код првог послодавца, при чему се не рачуна у број запослених код њега, већ га рачуна други послодавац код кога ради, има уговор о раду и социјално је осигуран.

ОБРАЗОВАЊЕ

Ментор приправника

П: *Правилником о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника, чланом 5. истог, предвиђено је да за ментора може бити одређен наставник са ИСТИМ СТЕПЕНОМ И ВРСТОМ ОБРАЗОВАЊА као и приправник. У случају наставника језика, питање је да ли наставник енглеског језика може да буде ментор наставнику-приправнику шпанског језика, а када су у питању стручни сарадници – да ли педагогу-приправнику ментор може да буде психолог школе.*

О: Сагласно Правилнику о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Сл. гласник РС – Просветни гласник”, бр. 11/2012 и 1572013):

- само лице које има звање дипломирани школски психолог/педагог, може бити ментор педагогу основне школе;
- само лице (наставник енглеског језика) које има звање дипломирани филолог – англиста – мастер, а поседује знање из шпанског језика најмање на нивоу компетенције Б2 Заједничког европског оквира за језике, може бити ментор наставнику шпанског језика.

Рок за подношење пријава за избор наставника и директора школе по конкурсу

П: *Да ли је рок битан елемент конкурса, који мора бити садржан у самом тексту конкурса за посао, и ако јесте, којим је прописом то регулисано? Да ли наведено може бити разлог за поништавање конкурса?*

О: Рок за подношење пријава за избор наставника и директора школе по конкурсу није предвиђен законом.

Остала је пракса (ранији закони су регулисали рокове) да рок за пријаву кандидата за избор наставника по конкурсу износи 8 дана, а рок за пријаву кандидата за избор директора школе износи 15 дана.

Одлуку о расписивању конкурса за пријем наставника у радни однос – на одређено или неодређено време – доноси директор школе. Наведеном одлуком треба прецизирати садржину текста конкурса, начин објављивања (у ком средству информисања), рок за достављање пријава на конкурс, поступање са пријавама које су приспеле (састав и начин рада конкурсне комисије).

Сходно наведеном, школа својим статутом уређује питање расписивања конкурса и избора наставника по конкурсу.

Сматрамо да непостојање рока за подношење пријава на конкурс у самом тексту конкурса, може бити разлог за поништавање конкурса.

Календар важења правних аката

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

● **Уредба о евиденцији и попису непокретности и других средстава у државној својини**, објављена у „Сл. гласнику РС” бр. 27/96 од 15. 6. 1996. године

– престаје да важи 31. 12. 2017. године.

● **Правилник о мерилима брзине возила у саобраћају**, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 119/2014 и 111/2015

– одредбе пододељака 4.2. и 4.4. Прилога 3 овог правилника важе до 1. 1. 2018. године.

● **Правилник о квалитету жита, млинских и пекарских производа и тестенина,** објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 68/2016 од 11. 8. 2016, ступио је на снагу 19. 8. 2016. године

– а одредбе чл. 6–11. и чл. 15–61. примењују се од 1. 1. 2018. године.

● **Закон о изменама и допунама Закона о акцизама,** објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 108/2016 од 29. 12. 2016, ступио је на снагу 1. 1. 2017. године

– одредбе чл. 1, 4 (у делу којим се уређује шта се сматра производњом кафе), 6 (у делу којим се уређује обележавање кафе контролном акцизном маркицом), 7, 8. и 11. овог закона примењиваће се од 1. 1. 2018. године.

● **Правилник о облику, садржини и начину вођења евиденције о ПДВ-у и о облику и садржини прегледа обрачуна ПДВ-а,** објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 90/2017 од 6. 10. 2017, ступио је на снагу 14. 10. 2017. године

– примењује се од 1. 1. 2018. године.

● **Правилник о међународној потврди (сертификату) о улову и листи производа рибарства за које нису потребне међународне потврде (сертификати) о улову,** објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 10/2017 и 52/2017

– примењује се од 1. јануара 2018. године.

● **Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини и начину вођења винарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у винарски регистар,** објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 61/2017 од 23. 6. 2017, ступио је на снагу 1. 7. 2017. године

– примењује се од 1. 1. 2018. године.

● **Правилник о изменама и допунама Правилника о начину обрачунавања и плаћања акцизе, врсти, садржини и начину вођења евиденција, достављања података и подношења пореске пријаве,** објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 86/2017 од 22. 9. 2017, ступио је на снагу 30. 9. 2017. године

– примењује се од 1. 1. 2018, осим члана 18. који се примењује од дана ступања на снагу овог правилника.

Преглед прописа...

САОБРАЋАЈ

- Правилник о висини трошкова полагања испита о професионалној оспособљености за превоз терета у друмском саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 96/2017 од 27. 10. 2017)

- Правилник о изменама и допуни Правилника о аеродромским накнадама („Сл. гласник РС”, бр. 96/2017 од 27. 10. 2017)

- Уредба о престанку важења Уредбе о обављању основног, редовног и ванредног прегледа чамаца и пловећих постројења („Сл. гласник РС”, бр. 98/2017 од 3. 11. 2017)

- Правилник о врсти, намени и прегледима чамаца, пловећих тела и плутајућих објеката („Сл. гласник РС”, бр. 98/2017 од 3. 11. 2017)

- Правилник о квалитету ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо („Сл. гласник РС”, бр. 99/2017 од 6. 11. 2017)

- Правилник о спречавању загађења унутрашњих вода проузрокованог пловидбом („Сл. гласник РС”, бр. 102/2017 од 15. 11. 2017)

- Одлука о висини накнаде за ванредни превоз на државним путевима у Републици Србији („Сл. гласник РС”, бр. 103/2017 од 15. 11. 2017)

- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, бр. 104/2017 од 22. 11. 2017)

- Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, бр. 104/2017 од 22. 11. 2017)

ЕНЕРГЕТИКА

- Правилник о начину прорачуна и приказивања удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији („Сл. гласник РС”, бр. 96/2017 од 27. 10. 2017)

- Правилник о усклађеним износима оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца („Сл. гласник РС”, бр. 104/2017 од 22. 11. 2017)

ПОЉОПРИВРЕДА

- Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2017. години („Сл. гласник РС”, бр. 101/2017 од 10. 11. 2017)

СТАНОВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ЗГРАДА

- Правилник о критеријумима за утврђивање минималног износа који одређује јединица локалне самоуправе за плаћање трошкова инвестиционог одржавања заједничких делова зграде („Сл. гласник РС”, бр. 101/2017 од 10. 11. 2017)

- Правилник о условима и документација за издавање и одузимање лиценце за рад непрофитних стамбених организација и начину вођења и садржини Регистра непрофитних стамбених организација („Сл. гласник РС”, бр. 104/2017 од 22. 11. 2017)

ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

- Правилник о изменама и допуни Правилника о параметрима квалитета за обављање поштанских услуга и минималном квалитету у обављању универзалне поштанске услуге („Сл. гласник РС”, бр. 98/2017 од 3. 11. 2017)

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА

- Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора („Сл. гласник РС”, бр. 102/2017 од 15. 11. 2017)

... донетих између два броја

25

ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

ИНГ-ПРО

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед